

Úraz

Úraz (*trauma*) představuje náhlou událost působící na organismus zvenčí a poškozující jej. K úrazu vede *úrazový děj* a jeho následkem je **poranění** (tj. objektivně zjiitelná porucha zdraví vzniklá v důsledku úrazu).

Druhy poranění (vulnerationes)

- **otevřená** (*vulneratio aperta*) – porušena kontinuita kůže či sliznice, podle pronikání do tělních dutin jsou:
 - **nepenetrující**
 - **penetrující** – přes dura mater encephali nebo spinalis, parietální pleuru, parietální peritoneum
- **zavřená** (*vulneratio occlusa*) – poškození tkání v hloubce bez narušení kůže a sliznic

Epidemiologie

Úrazy jsou nejčastější příčinou úmrtí lidí do 40 let (ve věkové skupině do 25 let pak převažují polytraumata), celkově jsou na 4. místě:

1. kardiovaskulární onemocnění
2. nádorová onemocnění
3. cévní mozkové příhody
4. úrazy

Příčiny úrazů

- podle mechanismu vzniku dělíme úrazy na:
 1. **dopravní** – většinou mnohočetná poranění a polytraumata, často zraněno více osob současně, vysoké % mortality a invalidity
 2. **pracovní** – poranění končetin, pády z výše, crush syndrom, úrazy elektrickým proudem, poleptání aj.
 3. **zemědělské** – ztrátová poranění končetin, crush syndrom, typické je vyprošťování v nepřístupném terénu
 4. **domácí** – většinou pády z malé výšky, poranění při práci s různými přístroji
 5. **sportovní** – většinou poranění končetin, šlachové ruptury, skoky do vody – poranění páteře a míchy
 6. **kriminální** – tupá poranění, rány bodné a střelné, popř. blast syndrom

Prevence úrazů

- hlavním faktorem vzniku úrazu je člověk sám – pro prevenci dopravních úrazů je nejdůležitější dodržování pravidel silničního provozu a využívání bezpečnostních prvků vozidel, pro prevenci pracovních úrazů pak dodržování zásad bezpečnosti práce (ochranné pomůcky, zaučení obsluhy přístrojů a pod.)
- jde o úkol celospolečenský, podílí se na něm výchova v rodině, ve škole, různé organizace (dopravní inspektoráty, bezpečnost práce aj.) a média

Specifické úrazy v dopravě

- **řidiči a spolujezdcí:**
 - *neprípoutaní* – kontuze srdce při nárazu na volant, decelerace s rupturou aorty, náraz hlavy do předního skla (nitrolební a maxilofaciální poranění)
 - *seat belt injury* – kontuze myokardu (pravé sedadlo), tupé poranění jater (levé sedadlo)
 - *whiplash injury* – hyperextenze krční páteře s následnou hyperflexí při nárazu zezadu (distorze krční páteře)
 - *paper bag syndrome* – vnitřní pneumotorax při nevelkém nárazu na hrudník, je-li zadržen dech (uzavřená hlasivková štěrbina) v inspiriu
 - *trauma palubní desky* – etážové zlomeniny dolních končetin (zlomeniny plateau tibie, zlomenina pately, luxace kolenního kloubu, zlomeniny diafýzy a krčku femuru, zadní luxace kyčelního kloubu)
- **chodci:**
 - *kočárové trauma* – dříve, vzniklé při nízké rychlosti – valivý mechanismus s decollement
 - *blatníkové trauma* – nižší rychlosti – náraz s odhozením chodce a těžkými zlomeninami bérců
 - *kapotová trauma* – vyšší rychlosti – pád na kapotu a odmrštění těla na velkou vzdálenost s polytraumatem

Článek neobsahuje vše, co by měl.

Můžete se přidat k jeho autorům (<https://www.wikiskripta.eu/index.php?title=%C3%9Araz&action=history>) a jej.

O vhodných změnách se lze poradit v diskusi.

Odkazy

Související články

- Asistence u převazu
- Zlomeniny kostí

Zdroj

- PASTOR, Jan. *Langenbeck's medical web page* [online]. [cit. 2010]. <<https://langenbeck.webs.com/>>.